

PARTSGEMENSAMT
FORUM

PARTSGEMENSAMT FORUM 2018

En dialog om det civila samhällets villkor

Innehåll

3 Förord

4 Partsgemensamt forum 2018

6 Tema 1: Civilsamhället och arbetet för jämställdhet

10 Tema 2: Civilsamhället och insatser för ökad jämlikhet

14 Tema 3: Civilsamhället och värdegrunden – demokratibegreppet, fördjupning

18 Tema 4: Civilsamhällets särart och konkurrens- och konsumenträtten

22 Deltagarnas synpunkter om forumet

23 Forumkonferensen 2018

26 Bilaga 1: Arbetsformer för forumet 2018

28 Bilaga 2: Tidigare teman

29 Bilaga 3: Partsgemensamt forum 2018

Förord

Målet med politiken för det civila samhället är att förbättra villkoren för det civila samhället som en central del av demokratin. Politiken ska genomföras i dialog med det civila samhällets organisationer. Detta sker bland annat genom det Partsgemensamma Forumet (PGF) som är ett kontinuerligt forum för dialog mellan regeringen och det civila samhällets organisationer.

I forumet diskuteras generella frågor om civilsamhällets villkor samt dess bidrag till samhällsutvecklingen och demokratin förankring och fördjupning.

Partsgemensamt forum har funnits sedan 2010 och den här skriften handlar om det nionde året – 2018.

Ett viktigt fokusområde 2018 har varit att öka Partsgemensamt forums aktualitet och relevans och tydligare koppla dialogen till målet för politiken för det civila samhället. Detta har skett bland annat genom att bjuda in aktuella statliga utredningar och representanter från myndigheter till dialogmötena, vilket har visat sig vara både intressanta och uppskattade inslag vid dialogerna.

Under 2018 har de fyra forumens teman omfattat jämställdhet, jämlikhet, värdegrund och demokratibegrepp samt civilsamhällets särart kopplat till konkurrens- och konsumenträtt. Administrationen av forumet har under året gått över från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor till Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och civilsamhället (NOD). Överlämningen har skett successivt och har inneburit en del förändringar i Partsgemensamt forums former och arbetsordning. Detta är ett utvecklingsarbete som fortsätter under det tionde året 2019.

Denna skrift är en sammanställning av de fyra dialoger som genomförts under 2018.

Vi hoppas att den kan vara ett stöd i den fortsatta utvecklingen av forumet, såväl som ett bidrag till utvecklingen av det civila samhällets förutsättningar och villkor.

Katarina Höög, Regeringskansliet
Ordförande i Partsgemensamt forum 2018

Ludvig Sandberg, Forum
Vice ordförande i Partsgemensamt forum 2018

Partsgemensamt forum 2018

I propositionen En politik för det civila samhället (prop. 2009/10:55) slås det fast att politiken ska genomföras i dialog med civilsamhällets organisationer. Partsgemensamt forum har funnits sedan 2010. Dialogen i forumet förs mellan två parter: regeringen och det civila samhällets organisationer. Syftet med dialogen är att behandla generella frågor om det civila samhällets villkor, möjligheter och utveckling samt dess roll i demokratin och delaktighet i demokratin. Den här skriften sammanfattar den dialog som fördes i Partsgemensamt forum under 2018.

Regeringen och det civila samhällets organisationer kommer gemensamt överens om vilka teman som dialogen ska behandla under året. Det görs utifrån vad som är aktuellt och angeläget för parterna. I vissa fall kan teman återkomma från tidigare år. Då är ambitionen att bygga vidare på tidigare samtal samt att fördjupa och konkretisera de behov av förändringar som har identifierats. Under 2018 har forumet diskuterat fyra teman:

Teman 2018

Tema 1

Civilsamhället och arbetet för jämställdhet

Tema 2

Civilsamhället och insatser för ökad jämlikhet

Tema 3

Civilsamhället och värdegrunden – demokratibegreppet, fördjupning

Tema 4

Civilsamhällets särart och konkurrens- och konsumenträtten

Parterna representeras på olika sätt i forumet. Regeringen företräds av tjänstemän från Regeringskansliet, bland annat från Kulturdepartementets *enhet för demokrati och det civila samhället*, som samordnar Regeringskansliets medverkan.

Det civila samhällets organisationer innehar 20 platser i forumet. År 2018 var det 16 organisationer som upptog platserna. Organisationerna i forumet nominerar sig själva och nominerings- och urvalsprocessen sker årligen.

Parterna ansvarar gemensamt för att bidra till en välfungerande dialog.

Forumets arbetsformer beskrivs mer ingående i Bilaga 1.

Skriften är strukturerad efter de fyra teman som avhandlades under 2018. Kapitlen inleds med en beskrivning av respektive tema, och den metod som används för dialogerna. Huvuddelen av dessa kapitel består av de förbättringsförslag som dialogerna ledde till inom varje tema. Förslagen är indelade i kategorier beroende på om de riktar sig till regeringen, civilsamhället eller till båda parter gemensamt. Rapportens avslutande kapitel utgörs av en utvärdering av årets temadialog.

Under året har administrationen av PGF gått från MUCF till samverkansplattformen NOD (Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället).

Denna nya ordning började gälla från och med årets andra halva, vilket har inneburit att NOD har administrerat två PGF-träffar.

Tema 1: Civilsamhället och arbetet för jämställdhet

Det första temat som diskuterades i Partsgemensamt forum var civilsamhället och arbetet för jämställdhet.

Politiskt sakkunnig Emma Rung vid Kulturdepartementet välkomnade deltagarna. Vidare deltog departementssekreterare Bengt Nilsson från Jämställdhetsenheten, Socialdepartementet och Lena Bjurving från Jämställdhetsmyndigheten som särskilt inbjudna.

Temat utgick ifrån regeringens definition av jämställdhet samt de jämställdhetspolitiska delmålen. Av de sex delmålen fokuserades diskussionen kring de tre delmål som kan ha bäring på dialogen mellan civilsamhället och Regeringskansliet.

Dialogen utgick från diskussioner i mindre grupper där följande tre frågeställningar behandlades:

- Vad kan göras för att uppnå en jämn fördelning av makt och inflytande? Frågan grundade sig i att kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva medborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet.
- Vad kan göras för att uppnå en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet? Denna fråga grundades i målet att kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjlighet att ge och få omsorg på lika villkor.
- Vad kan göras för att mäns våld mot kvinnor ska upphöra? Frågan grundades i målet att kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

Efter diskussion i smågrupper återsamlades deltagarna i helgrupp och redogjorde för sina samtal. Nedan återges en översiktlig summering av dialogen.

Vad kan regeringen göra?

- Det finns både möjligheter och problematik i att politiken styr jämställdhetsarbetet inom civilsamhället, i form av bidrag. Det är viktigt att en feministisk regering fördelar mer medel till jämställdhetsarbete. Det är också viktigt att den inte stöttar icke-demokratiska organisationer. Civilsamhällets oberoende är viktigt, men regeringen har också ansvar för i vilken riktning samhället utvecklas.
- Ställa större krav på jämställdhetsarbete i den statliga bidragsgivningen till civilsamhället. Detta måste dock balanseras mot den administrativa bördan som det kan medföra.
- Säkra långsiktigheten när det gäller bidragsgivning. Arbetet för jämställdhet riskerar att bedrivas, och finansieras, i projektform istället för en del av den ordinarie verksamheten.
- Fortsätta och intensiviera arbetet med att motverka hot och hat mot kvinnor på nätet, särskilt sexualiserat våld och hot om våld.
- Tillföra långsiktiga resursers till civilsamhällets jämställdhetsarbete.
- Verka för tryggare anställningsvillkor för unga. Otrygga anställningar kan ha negativ påverkan på familjebildning och möjligheter till ideellt engagemang.
- Arbeta för att motverka traditionella könsroller. Livssituationen i stort påverkar också individens ideella engagemang. Det kan till exempel handla om bostadspolitik, där en hög belåningsgrad minskar en individs handlingsutrymme och möjlighet till att delta i civilsamhället.
- Löpande informera det civila samhällets organisationer om hur arbetet med samtyckeslagen fortlöper.
- Inte jämställa trossamfund med andra civilsamhällesorganisationer när det gäller statens stöd.
- Underlätta möjligheter till partnerskapsarbete – som ett alternativ till projektfinansiering.
- Stötta civilsamhället i dess interna arbete med normbildning och utbildning samt att skapa trygga rum och sprida goda exempel.

Vad kan civilsamhället göra?

- Inkludera fler personer i sina verksamheter, särskilt de som idag inte deltar. Det kan vara ett sätt att bryta maktstrukturer.
- Arbeta med självreglering och jämställd fördelning av resurser, till exempel bidrag, i den egna organisationen. Arbetet bör även mätas och utvärderas.
- Ta fram och förankra jämställdhetspolicy, för att säkerställa till exempel jämn representation.
- Ha tydligt fastställda mål, som följs upp, för jämställdhetsarbetet.
- I sin roll som arbetsgivare kan organisationer uppmuntra jämställt uttag av föräldraledighet och VAB. Detta blir i förlängningen ett arbete för jämställdhet vad gäller pensionsnivåer.
- Verka för att förändra och bryta stereotypa könsroller, framför allt i verksamheter för unga. Det kan ske genom att främja dialog om könsroller och att arbeta för att unga ska prova olika aktiviteter, roller och verksamheter oavsett traditionell könskodning.
- Utbilda medlemmar, deltagare, frivilliga och förtroendevalda i jämställdhet och normkritik. Exempelvis har Scouterna tagit fram metoden ”Trygga möten” som kan användas av andra organisationer.
- Bjuda in till träffar och dela med sig till varandra av kunskaper och erfarenheter. Det finns mycket att vinna på att utbyta erfarenheter kring arbetet som redan gjorts inom civilsamhället. Det kan till exempel handla om att utbyta metoder.

Vad kan parterna göra tillsammans?

- Fortsatt föra dialog om fördelning av statsbidrag i förhållande till krav på jämställdhetsintegrering för att få, och behålla, stöd.
- Samverka i pågående utredningar, till exempel utredningarna om statens stöd till trossamfund respektive demokrativillkor i bidragsgivningen.
- Jobba mer i partnerskap, istället för i projektform.
- Det kan vara utmanande för civilsamhället att definiera gråzoner, utifrån till exempel kränkningar, i den egna organisationen. Regeringen kan vara ett stöd i detta arbete.
- När det gäller krav på jämställdhet i bidragsgivning kan samverkan ske på flera sätt. Parterna kan tillsammans ta fram material, utbildningar och vägledningar som underlättar för civilsamhället att leva upp till jämställdhetskraven. Civilsamhället kan bidra till att hitta en rimlig nivå som är anpassad till olika organisationers förutsättningar. Arbetet för att få bidraget får inte vara för betungande.
- Tillämpa jämställdhetsperspektiv inom samtliga verksamheter och områden i den egna organisationen, samt säkerställa att jämställdhetsarbetet utvärderas och följs upp. Regeringens arbete med att implementera jämställdhetsperspektiv inom samtliga politikområden är ett gott exempel.
- Ha ett intersektionellt perspektiv¹. I arbetet för jämställdhet får inte övriga perspektiv glömmas bort. Alla perspektiv bör finnas med, så att insatser inom området kan hållas ihop och få genomslag. Annars finns en risk att diskrimineringsfrågor fokuseras till individ- istället för strukturnivå.
- Se jämställdhet som en del av den ordinarie verksamheten. Arbetet för jämställdhet är inget projekt som avslutas efter ett antal år. När projekttiden är slut avslutas också jämställdhetsarbetet. Finansiering och projektifiering av jämställdhetsarbetet behöver ses över. Här behöver parterna föra dialog och civilsamhället önskar stöd från regeringen.

---

¹ Intersektionalitet: "samhällsvetenskapligt begrepp som syftar till att synliggöra specifika situationer av förtryck som skapas i skärningspunkter för maktrelationer baserade på ras, kön och klass" (Nationalencyklopedin <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/intersektionalitet>)

Tema 2: Civilsamhället och insatser för ökad jämlikhet

Temat för den andra dialogen var civilsamhället och insatser för jämlikhet.

Inger Ashing, Direktör vid Delegationen mot segregation, var särskilt inbjuden för att reflektera kring temat utifrån myndighetens uppdrag.

Temat utgick bland annat från den tredje satsningen i regeringens reformprogram för arbetet mot segregation: att lyfta skolorna och elevernas resultat.

Dialogen utgick sedan från följande tre underteman som diskuterades i tre smågrupper:

- Språkliga förutsättningar och mångspråkighet. Inom detta tema kretsade dialogen kring de viktigaste förutsättningarna som kan förbättras för att göra både svenskan och andra språk till ett stöd på vägen mot att lyfta skolorna och elevernas resultat.
- Antidemokratiska värderingar. Här fokuserades diskussionen kring vad som kan göras i och omkring skolorna för att förebygga att unga människor utvecklar antidemokratiska värderingar. Här diskuterades även förutsättningar att stödja unga människor i att överge antidemokratiska värderingar och att lämna antidemokratiska organisationer och nätverk.
- Närvaro och skolk. Dialogen fokuserades på de viktigaste förutsättningarna för att förbättra förebyggandet av att unga människor tappar kontakten med skolan och sin utbildning. Det diskuterades sen möjliga vägar till att stödja unga som redan tappat kontakten med skolan på deras väg tillbaka till lärande och utveckling.

Efter diskussion i smågrupper återsamlades deltagarna i helgrupp och redogjorde för sina samtal. Nedan återges en översiktlig summering av dialogen.

Vad kan regeringen göra?

Språkliga förutsättningar/ mångspråkighet

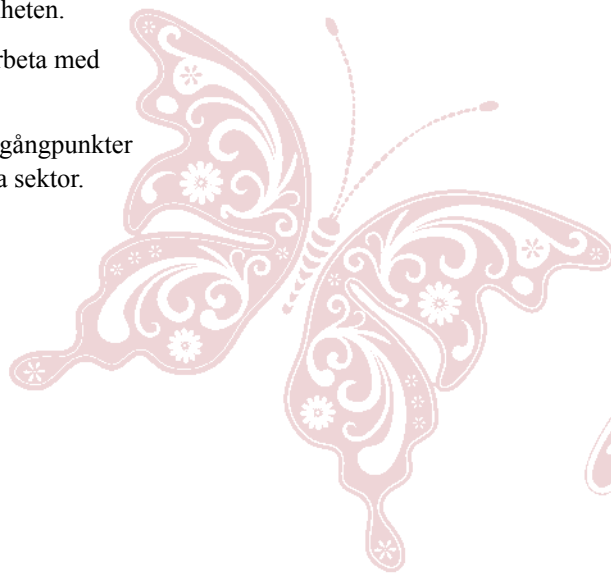
- Tillämpa Språklagen och säkra rätten till modersmålsundervisning.
- Lyssna på det civila samhället.
- Reformera utbildningspolitiken när det gäller att skapa en lärande miljö för barn och ungdomar.

Antidemokratiska värderingar

- Samtala med kommuner om föreningslivet nära skolan, till exempel fritidsverksamhet. Fritidsverksamheten kan förtydligas som alternativ till aktiviteter efter skoltid och det krävs öppenhet från huvudmännen att diskutera fritidsverksamheten.
- Hitta bättre former att arbeta med gemensamma nätverk.
- Föra diskussioner om utgångspunkter för bidrag från offentliga sektor.

Närvaro/skol

- Arbeta på ett strukturellt plan med att motverka segregation.
- Tillföra mer bidrag till organisationer. Det kan handla om bidrag för att skapa nya former av nätverk.
- Vara mera flexibla när det gäller undervisning för hemmasittare.
- Förse skolpersonal med mer stöd. Det behövs för att skapa kontinuitet i arbetet i skolan och för att skolan ska vara en attraktiv arbetsplats.

Vad kan civilsamhället göra?

Språkliga förutsättningar/ mångspråkighet

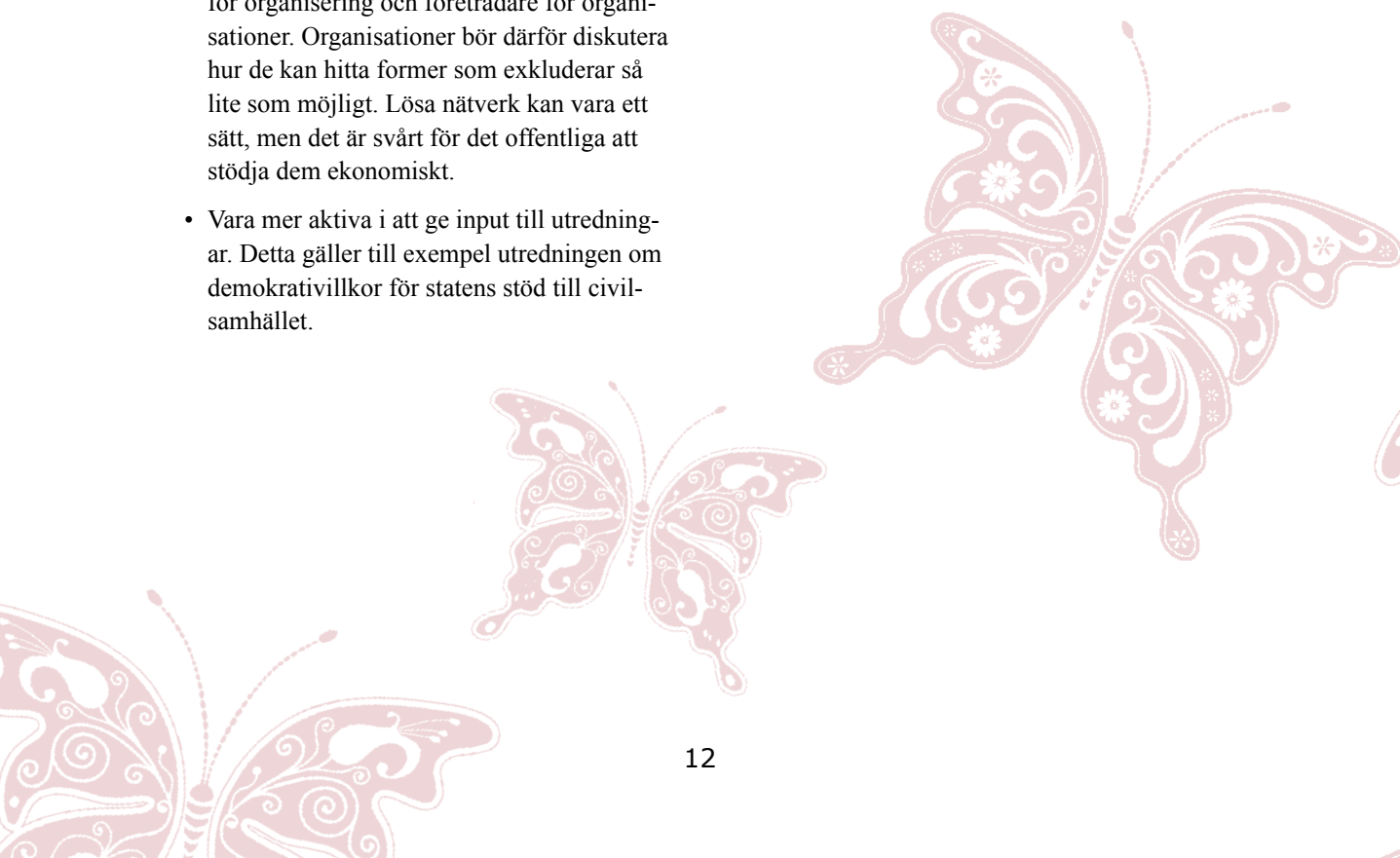
- Fortsatt vara röstbärare i frågan för att kommun och stat ska leva upp till lagen.
- Fortsatt främja inlärning i sina verksamheter. Det kan handla om att erbjuda bokläsning på modersmål.

Antidemokratiska värderingar

- Frågan om föreningslivet kan ha en plats i och nära skolorna uppstår. Gruppen konstaterar att det är svårt för föreningar att ta sig in av olika skäl men att föreningslivet måste finnas närmare skolan.
- Föreningslivet tenderar att bli exkluderande när det gäller exempelvis språkbruk, former för organisering och företrädare för organisationer. Organisationer bör därför diskutera hur de kan hitta former som exkluderar så lite som möjligt. Lösa nätverk kan vara ett sätt, men det är svårt för det offentliga att stödja dem ekonomiskt.
- Vara mer aktiva i att ge input till utredningar. Detta gäller till exempel utredningen om demokrativillkor för statens stöd till civilsamhället.

Närvaro/skol

- En utmaning är att få skolaktörer att samarbeta kring aktiviteter. Civilsamhället kan vara mer konkret gentemot skolor när det gäller vad civilsamhällets organisationer erbjuder, för att öka chanserna till att skolan vill samarbeta.
- Göra unga delaktiga i organisationen och verksamheten. Ta tillvara på ungas förslag och idéer, så blir verksamheten relevant för dem.
- Samverka mer med andra organisationer inom det civila samhället.

Vad kan parterna göra tillsammans?

Språkliga förutsättningar/ mångspråkighet

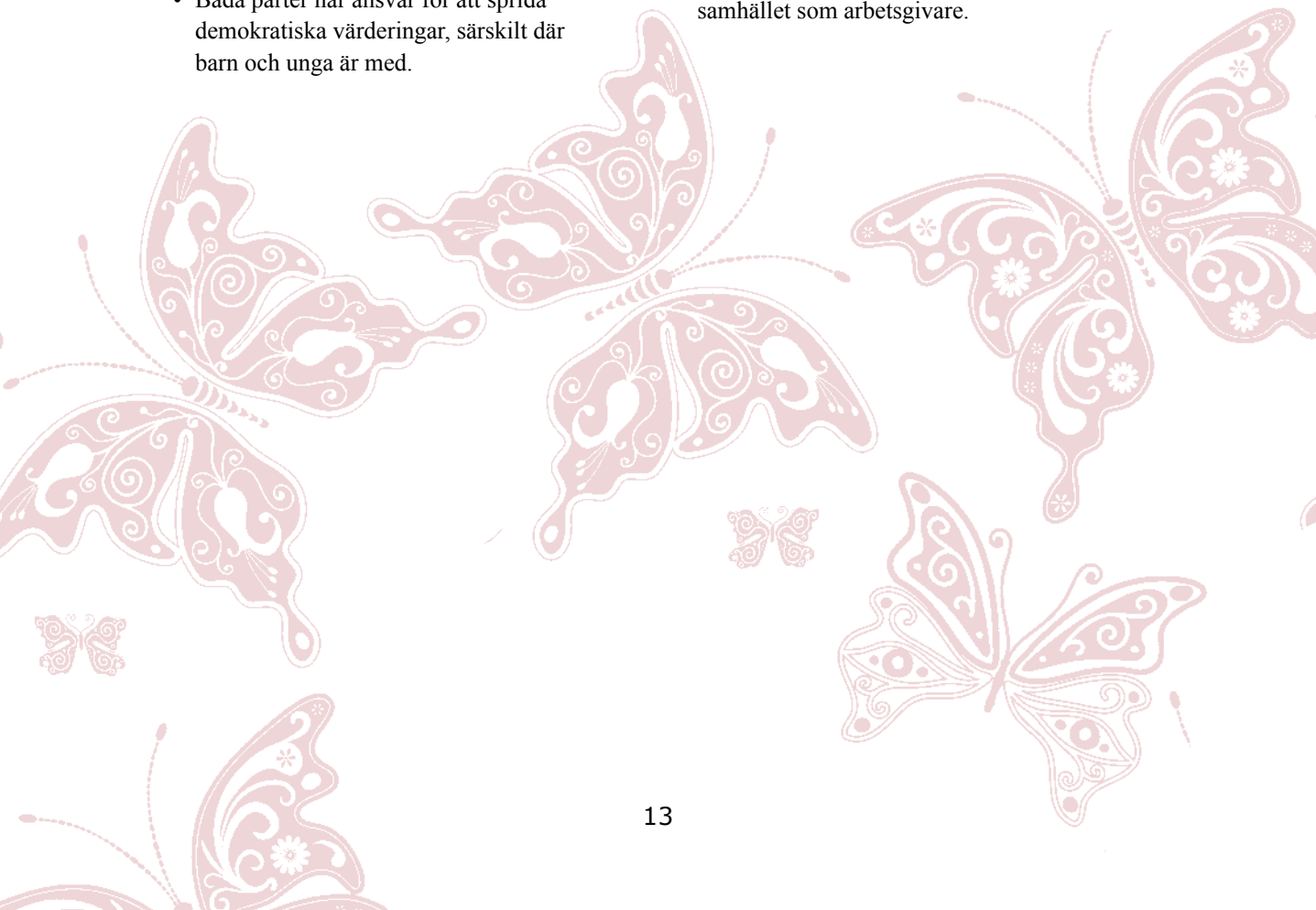
- Fortsätta föra dialog, bland annat genom Partsgemensamt forum.

Antidemokratiska värderingar

- Säkerställa att barn och unga har reell makt och beslutsfattande över sin tillvaro. Ett sätt att göra det på, inte bara för barn och unga utan för alla medborgare, är genom verktyg för medborgarbudgetar, så kallade participatory budgeting. Det är ett verktyg för att öka människors delaktighet.
- Båda parter har ansvar för att sprida demokratiska värderingar, särskilt där barn och unga är med.

Närvaro/skolk

- Skapa förebilder av olika slag för unga att identifiera sig med. Det kan vara personer i det civila samhället eller skolpersonal som inte nödvändigtvis är lärare. Säkerställa att elever har tillgång till närvarande vuxna. Det är viktigt att det finns en bredd och mångfald bland de vuxna.
- Vara konkret med den hjälp som erbjuds.
- Parterna kan på olika sätt arbeta för att erbjuda jobb till personer som är på väg att glida ifrån skolan. Båda kan underlätta för och erbjuda sådana jobb. Regeringen kan också visa ett större förtroende för det civila samhället som arbetsgivare.

Tema 3:

Civilsamhället och värdegrunden – demokratibegreppet, fördjupning

Temat för den tredje dialogen var Civilsamhället och värdegrunden – demokratibegreppet. Ämnet är aktuellt för att demokrativillkoren under senaste åren har genomlysts. Det finns också en pågående utredning om demokrativillkoren i statlig bidragsgivning (Dir. 2018:19) som tar sig an frågan.

Årets dialog är en fördjupning från en tidigare dialog under Partsgemensamt forum 2017 med samma tema med inriktning på demokrativillkoren för statens stöd till det civila samhället.

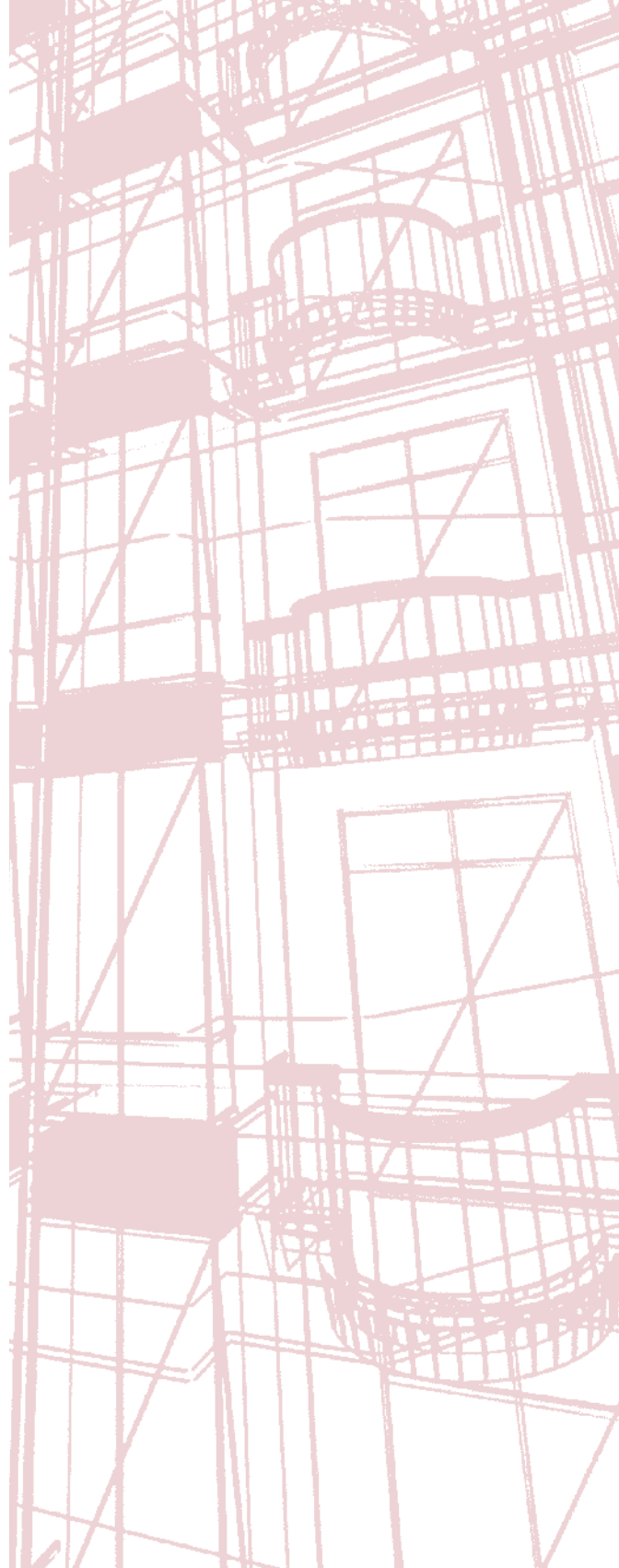
Bakgrunden rör det faktum att vissa krav ställs för att få bidrag, exempelvis att organisationer ska ha funnits i ett visst antal år. I all statlig bidragsgivning, men även i kommuner, regioner och landsting finns det krav på att organisationer som söker bidrag ska vara demokratiska. Detta demokratikrav består av två delar; organisationerna ska vara demokratiskt uppbyggda (exempelvis att varje medlem ska ha beslutanderätt) och de ska värna demokratis idéer.

Under dialogen höll Marie Ericsson och Daniel Lindvall från utredningen om demokrativillkoren i statlig bidragsgivning en presentation om sitt arbete, vilken följdes av gruppdiskussioner och möjligheter till medskick till sekretariatet.

Ämnen som diskuterades var hur civilsamhällsorganisationer kan göra egna bedömningar av uppfyllelsen om demokrativillkor, hur villkoret bör utformas för statsbidrag för att ej exkludera vissa aktörer och andra särskilt viktiga aspekter som det offentliga bör ta hänsyn till rörande demokrativillkor. Synpunkter som framkom var bland annat följande:

- En organisation kan göra en bedömning av hur verksamheten bedrivs i enlighet med demokratiska idéer utifrån till exempel policyprogram, likabehandlingsplan och dylika skrivelser.

- Hur en organisation arbetar för att vara mer demokratisk är en viktig fråga, men hör inte till demokrativillkoren eftersom sådana måste vara mer handfasta. Demokrativillkoren bör till exempel fokusera på våldshandlingar och dylikt, och den frågan är separat från exempelvis frågor rörande interndemokratin.
- Att täcka in värderingsfrågan är viktigt, för värderingen kommer alltid att vara flytande. Det är viktigt att lyfta själva prövningen så att den förstås bättre. Vilka är stegen i värderingen? Hur ser den ut i olika steg?
- Det måste bli mer konkret när en organisation anses vara odemokratisk. Det är viktigt att få en högre grad av konkretion i bedömningen. Det är också viktigt att hänvisa till de delar av demokratikriteriet som organisationen anses bryta mot, för att öka tydligheten i bedömningen. Annars blir det omöjligt att bemöta anklagelser.

Dialogen fördes i smågrupper, för att sedan diskuteras i helgrupp med förslag om förbättringar rörande demokrativillkor. Nedan återges en översiktlig summering av diskussionen.

Vad kan regeringen göra?

- En ökad tydlighet krävs. Det går inte alltid att tillgodose båda parter behov, men det gäller att vara tydlig om vad som gäller i så stor utsträckning som det går.
- Det är bra och viktigt att tala i klartext om de krav som kommer att finnas rörande bidrag. Ökad tydlighet i kriterier för att få bidrag är viktigt eftersom civilsamhället då har en bättre bild av vad som exempelvis behöver finnas utskrivet i stadgar.
- Utredningarna får många viktiga inspel som kan vara relevanta. Ett exempel är utredningen Långsiktigt stöd till det civila samhället (Ds 2018:13) som har fått många remissvar som kan vara användbara.

Vad kan civilsamhället göra?

- Civilsamhället kan arbeta med att utveckla sin egen demokratiska process. Detta skulle exempelvis kunna göras genom att tänka på att bli mer transparenta och inkluderande.
- Det är bra att upprätta god praxis och bidra med exempel på hur man kan arbeta med sin värdegrund och hur problem hanteras. Att ta fram olika exempel är eftersträvansvärt.
- Civilsamhällesorganisationer behöver ta ansvar och ha is i magen när negativa saker sker. Det är också viktigt att visa solidaritet organisationer emellan i sådana lägen.
- Civilsamhället har ett ansvar att upprätthålla en ärlig och god dialog med myndigheter, oavsett om det ibland uppstår konflikter.
- Egna exempel är bra att skicka vidare till utredningar, inte minst till den som rör demokrativillkor i statlig bidragsgivning.

Vad kan parterna göra tillsammans?

- Tillit, tydlighet och transparens från båda håll är viktigt, både internt och externt. Detta bör även skapas för demokratifrågor.
- Fortsatta insatser för att främja dialog, öppenhet och lyssnande på varandra behövs.
- En diskussion om det framtida civilsamhällets behov av stöd behöver föras. Det gäller att blicka framåt för att se vad som kan göras tillsammans.
- I ett polariserat samhälle är det viktigt att även civilsamhället står upp för ”sina myndigheter” – det vill säga att visa solidaritet även i en sådan riktning.

Tema 4:

Civilsamhällets särart och konkurrens- och konsumenträtten

Temat för den fjärde dialogen var civilsamhällets särart och konkurrens- och konsumenträtten. Tyngdpunkten för dialogen låg på temat särart, som har behandlats i fyra tidigare PGF-träffar. Civilsamhällets särart är ett ämne som inte mister sin aktualitet.

Temat behandlades utifrån fler olika perspektiv. Bland annat presenterade Anna Hagstad, huvudsekreterare, och Helena Henriksson, sekreterare från utredningen för en tydlig definition av idéburna aktörer i välfärden (Dir. 2018:46) sitt arbete. Frågan om civilsamhällets särart var central under träffen. I samtalet i mindre grupper framkom en deltagarsynpunkt som beskriver svårigheterna med att föreslå en definition av idéburna aktörer i välfärden:

- När man avgränsar och identifierar områden kan det bli för snävt eller brett. Det som är en fördel inom ett avseende är en nackdel inom något annat.

Konsumenträtten behandlades vidare i en presentation om paketreselagen av Thomas Carlson, Konsumentenheten på Finansdepartementet. Där konstaterades det att den nya paketreselagen innebär harmoniserade EU-regler, preciserar att det är näringsidkare som säljer paketresor, samt att undantag införs för resor som anordnas utan vinstsyfte, tillfälligtvis och för en avgränsad grupp resenärer. Detta påverkar också civilsamhället och tar hänsyn till dess särart.

Anna Lönnerberg, strateg och Erika Pohjanen, tjänstedesigner från Upphandlingsmyndigheten (UHM) berättade vidare om sitt arbete med att försöka få fler idéburna aktörer att delta i upphandlingar. Bland hindren, som tidigare har nämnts av deltagare i ett lärnätverk om upphandlingsfrågor, har följande utmaningar och frågor formulerats:

- Hur möter UHM de som inte vill prata upphandling? Behövs ett nytt språkbruk?
- Hur sprids kunskap om idéburnas erbjudanden och hur kan upphandlingarna öppnas upp?
- Krav på formell kompetens, korta anbudsstider, fokus på aktiebolag är konkreta utmaningar.

Diskussioner fördes därefter i grupper utifrån frågeställningarna i förberedelsematerialet som rörde frågan om när civilsamhällets särart är särskilt viktig, samt när deltagarna anser att särarten behöver förstås och definieras. En annan del av frågeställningen behandlade frågan om hur en tydligare formulering av civilsamhällets erbjudande kan tas fram. En diskussion fördes sedan i helgrupp där följande synpunkter framkom:

Vad kan regeringen göra?

- När lagstiftning skapas är särarten viktig. En sak som regeringen kan göra är därför att se till att fortbilda de personer som arbetar med civilsamhällesfrågor om dess särart.
- Regeringen behöver införa en systematik för att få in konsekvensbeskrivningar av politiska förslag för civilsamhället.
- En definition av särarten och förhållandet mellan regeringen och civilsamhället behövs för att få en långsiktighet i relationen.
- Det är viktigt att stödja verksamheten i olika samverkansstrukturer, så som till exempel NOD (Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället).
- Det behövs en lyhördhet för i vilken form civilsamhället vill delta i välfärdssystemet eftersom man inte kan utgå från att alla till exempel vill delta i upphandlingar.

Vad kan civilsamhället göra?

- Det är viktigt att civilsamhället själva förstår (och argumenterar för) sitt mervärde och ser när det är användbart i ett större perspektiv.
- Tydliggörandet att definiera hur en utförd tjänst skiljer sig åt mellan idéburen och offentlig regi är viktigt för att kunna argumentera för var sårarten ligger.
- Kommunikationen inom sektorn är central. Det är nyttigt att informera om att det finns olika stödstrukturer, men också föra samtal inom organisationerna om vad man egentligen vill.
- Det behövs en levande dialog om den mångfald av olika syften och mål som finns i civilsamhället. Den kan betona både sårarten, men också skillnaderna som finns inom sektorn.

Vad kan regeringen och civilsamhället göra tillsammans?

- Det bör kunna förtydligas hur kopplingen mellan hur ett levande civilsamhälle och en fungerande välfärd ser ut.
- NOD har en viktig funktion i detta. Kommunikationen där, men också på lokal nivå, bör vara praktiskt fokuserad.
- Kommunikationen kan ofta försvåras, vilket öppnar för missförstånd. Att ta fram ett gemensamt språk är därför användbart.
- Att avdramatisera upphandlingsfrågan är ett sätt att underlätta samverkan. Ett sätt att göra samverkan möjligt är också att göra det mer lustfyllt att delta i dialoger.

Deltagarnas synpunkter om forumet

I samband med samtliga dialogmöten under 2018 utvärderade deltagarna sina upplevelser av mötena. Utvärderingarna genomfördes dels i form av samtal under mötena, dels i form av en enkät som skickades ut efter samtliga möten. Syftet var att ge årets representanter en möjlighet att inventera och reflektera över dialogens innehåll och resultat. Parterna hade också möjlighet att föra fram sina tankar om forumets arbetsformer, agenda och utvecklingsbehov.

Utvärderingarna visar att en stor majoritet av de svarande håller med om eller i stort sett håller med om att mötena i sin helhet svarat mot syftet i Partsgemensamt forum. Det framgår dock att syftet med forumet bör förtydligas för att öka förståelsen för vad dialogen ska resultera i och hur tankar och resonemang tas tillvara efter mötena. Detta för att inte låta dialogen bli ett samtal för sakens skull utan att faktiskt ta tillvara på de idéer som uppkommer.

Över 75 procent av de svarande instämde i att de frågor som diskuterades på mötena var relevanta för forumet. Det framgår att de externa gäster som varit inbjudna, till exempel Upphandlingsmyndigheten och de båda utredningarna, varit uppskattade inslag.

Över 80 procent av de svarande ansåg att de fick möjlighet att komma till tals i den utsträckning de önskade. Det som framgår av utvärderingarna är att det vore önskvärt med mer diskussion i mindre grupper och att gruppindelningen kan vara mer strategiskt fördelad, alternativt att deltagarna själva väljer vilken grupp de ska ingå i, så att olika kompetenser kan bidra till mer givande dialog i de mindre grupperna.

Över 80 procent av de svarande anger att presidiet har kallat till och förberett möten på tillfredsställande sätt och att mer än 90 procent är nöjda med underlaget som de partssammansatta arbetsgrupperna har förberett.

Forumkonferensen 2018

MUCF hade i uppdrag att under 2018 arrangera en dialog i linje med ambitionen i Forumkonferens i enlighet med propositionen om politik för det civila samhället. Forumkonferensen är ett större dialogforum som genomförs vartannat år, där alla intresserade organisationer och sammanslutningar inom det civila samhället är välkomna att delta.

Syftet med konferensen är att dialogen som förs i det Partsgemensamma forumet ska spridas till fler organisationer än de som ingår i Partsgemensamt forum samt att skapa en mötesplats mellan civilsamhället och företrädare för politiken och för den offentliga sektorn.

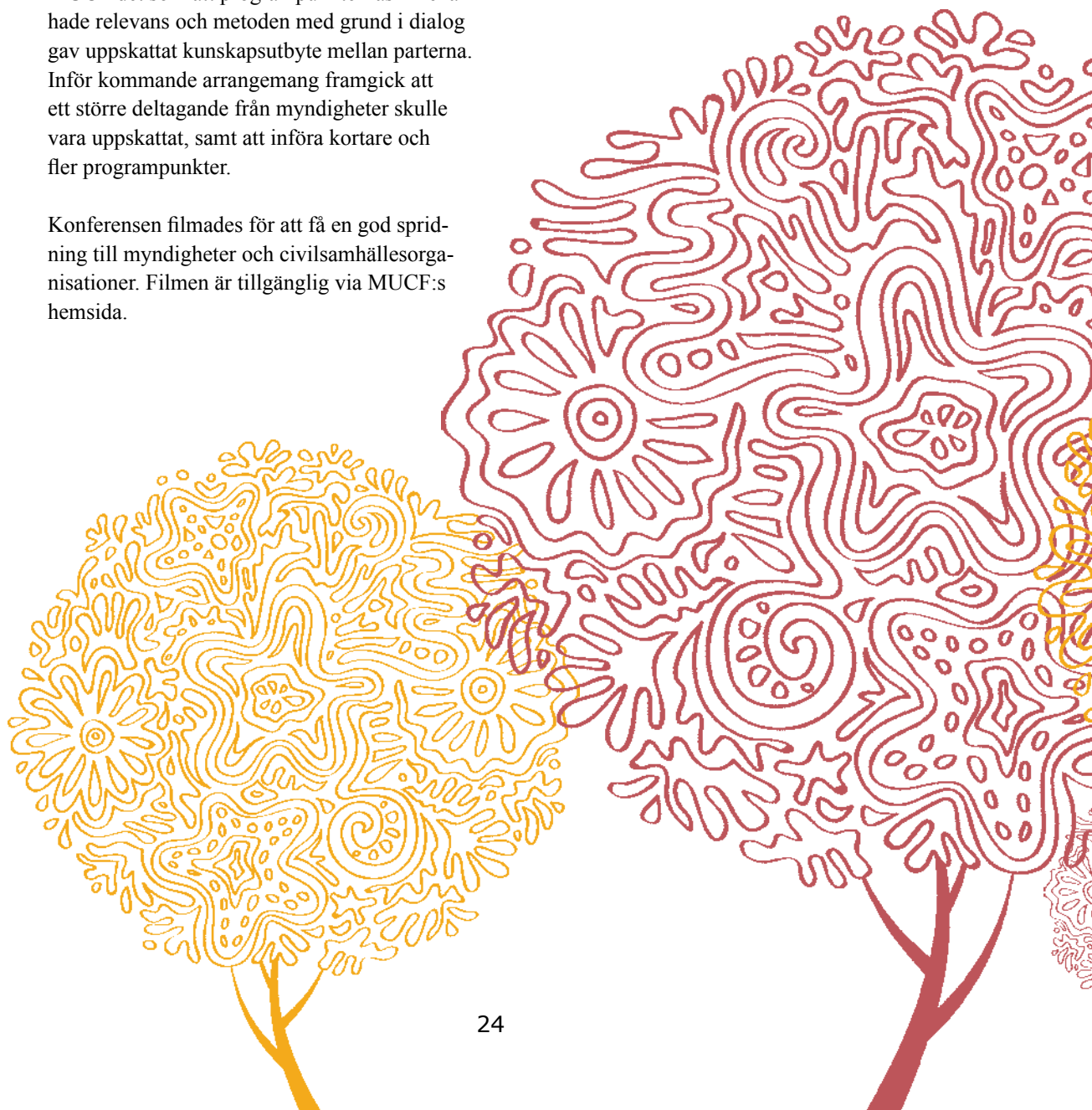
MUCF har planerat och genomfört 2018 års konferens i samverkan med organisationen Civilsamhällets organisationer i samverkan (Civos), som ingår i Partsgemensamt Forum. I konferensen deltog 64 deltagare och medverkande. Av deltagarna kom 19 från offentlig sektor, varav 13 från statliga myndigheter eller Regeringskansliet och övriga från kommuner eller regioner/landsting, 35 deltagare kom från det civila samhället, 2 deltagare kom från övriga organisationer.

Det övergripande temat för konferensen var tillit. Konferensen innehöll följande programpunkter:

- Demokratin 100 år genom kommitténs ordförande Peter Örn.
- Civilsamhället som välfärdsaktör där Utredningen om idéburna aktörer i välfärden deltog genom Samuel Engblom, särskild utredare.
- Delegationen mot segregation genom Marina Tjelvling.
- Civilsamhället och demokrativillkor för statliga bidrag där utredningen om demokrativillkor deltog genom Marie Ericsson och Daniel Lindvall.

Konferensutvärderingen besvarades av 64 procent av deltagarna. Av de som svarade representerade 54 procent det civila samhället, 39 procent offentlig sektor och 7 procent övriga organisationer. Konferensutvärderingen visar att 68 procent upplevde att innehållet var användbart i arbetet. Utifrån resultatet tolkar MUCF det som att programpunkternas innehåll hade relevans och metoden med grund i dialog gav uppskattat kunskapsutbyte mellan parterna. Inför kommande arrangemang framgick att ett större deltagande från myndigheter skulle vara uppskattat, samt att införa kortare och fler programpunkter.

Konferensen filmades för att få en god spridning till myndigheter och civilsamhällesorganisationer. Filmen är tillgänglig via MUCF:s hemsida.

Arbetsformer för forumet 2018

Parterna

Dialogen i forumet sker mellan två parter: regeringen och det civila samhällets organisationer.

Mötesformer

Partsgemensamt forum träffas löpande under året. På det första mötet planeras årets arbete, bland annat genom att anta en arbetsordning och välja teman och ordförande. På det sista mötet summeras årets process. Vid de övriga mötena diskuteras temana. Vid varje möte förs minnesanteckningar. Anteckningarna behandlas och godkänns av forumet efter varje möte. Det är också minnesanteckningarna som ligger till grund för denna skrift. Under 2018 har forumet träffats fem gånger.

Presidium

Forumet leds av ett presidium. Det består av ordförande, vice ordförande och sekreterare. Ordförandeskapet roterar mellan parterna. 2018 var Katarina Höög, Kulturdepartementet, ordförande, Ludvig Sandberg, Forum – idéburna organisationer med social inriktning, vice ordförande. Nadine Ghawi från MUCF var sekreterare som sedan ersattes av Lina Rengius Persson från NOD.

Arbetsätt

Parterna har ett gemensamt ansvar för att bidra till dialogen. Varje dialogmöte förbereds, i samråd med presidiet, av en planeringsgrupp. Grupperna består av deltagare från båda parter och tillsammans beskriver de temat, förbereder frågeställningar och tar fram ett förberedelseunderlag med läshänvisningar. Underlagen består bland annat av forskningsresultat, policydokument och fallstudier. Grupperna väljer också metod för dialogen. Metoderna, som ska underlätta allas delaktighet i samtalet, har under 2018 varierat efter frågeställningarnas karaktär.

Parterna ansvarar även för att förbereda och samordna sig samt för att förankra frågorna i sina organisationer. För civilsamhället sker det genom bland annat förmöten, som är öppna för alla organisationer i det civila samhället. Regeringskansliet samordnar sig genom regelbundna avstämningar med en interdepartemental arbetsgrupp där tjänstemän från samtliga departement inom Regeringskansliet ingår.

Kansli

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor fungerar som ett kansli för forumet genom att bland annat administrera och sammankalla mötena.

Under året har administrationen av PGF gått från MUCF till samverkansplattformen mellan regeringen och civilsamhället NOD (Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället). Detta har inneburit två konkreta förändringar. För det första sköts alla praktiska arrangemang kring mötena nu av NOD:s personal. För det andra så har ansvaret rörande beslutsprocesser i urvalskommittén förändrats (se nedan).

Denna nya ordning började gälla från och med årets andra halva, vilket har inneburit att NOD har administrerat två PGF-träffar.

Urval av det civila samhällets organisationer

Civilsamhällets organisationer nominerar sig själva till forumet. Nominerings- och urvalsprocessen sker årligen. En urvalskommitté gör urvalsarbetet och föreslår vilka organisationer

som ska ingå i forumet. Beslut om urvalet fattas därefter av generaldirektören för MUCF.² Urvalskommittén består av personer från det civila samhällets organisationer i forumet och av tjänstepersoner från MUCF. Urvalet av organisationer görs med stöd i ett antal principer, som parterna enas om årligen. Principerna för urval av organisationer som har ingått i forumet 2018 har varit att:

- Det ska vara en bred och mångfaldig representation från hela det civila samhället, bortsett från politiska partier och ordenssällskap.
- Deltagandet ska bygga på ett intresse och engagemang från organisationen att medverka.
- Representanterna ska ha kapacitet och kompetens att delta i en dialog på central nivå om generella frågor och kunna avsätta den tid som krävs för medverkan och förberedelser.
- Organisationer som ingår i paraplyer eller liknande representeras i första hand av paraplyet, om detta också ingår i forumet.
- En sammansättning över tid som ger både kontinuitet och förnyelse ska eftersträvas.

---

² Från att det tidigare har varit MUCF:s generaldirektör som tagit det yttersta beslutet om vilka organisationer som deltar i forumet, har PGF under året beslutat att civilsamhället nu får ansvaret att utnämna representanter i PGF. I år har därför urvalskommittén haft mandat att fatta beslut om urval.

Parterna i forumet

Det civila samhällets
organisationer

År 2018 har 16 organisationer ingått i forumet:

1. Antirasistiska akademien
2. Civos (med fem platser i forumet)
3. Ensamkommandes förbund
4. Forum – idéburna organisationer med social inriktning
5. FRII – Frivilligorganisationernas insamlingsråd
6. Funktionsrätt Sverige
7. Ideell kulturallians
8. KSAN – Kvinnoorganisationernas Samarbetsråd i Alkohol- och Narkotikafrågor
9. LSU – Sveriges Ungdomsorganisationer
10. Mattecentrum
11. Riksidrottsförbundet
12. Riksorganisationen Give it forward
13. Riksorganisationen Hela Sverige ska leva
14. Rom och Resande kvinnoforum
15. Sveriges Föreningar
16. Unionen

Representanter från regeringen

Regeringen har representerats av tjänstemän från Kulturdepartementet.

Inbjudna

Parterna har även bjudit in Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) till möten.

Tidigare teman

2017

Civilsamhället och tilliten till demokratin
Civilsamhället och samhällsplaneringen, fördjupning
Civilsamhället och representativiteten
Civilsamhället och värdegrunden – demokratibegreppet

2016

Civilsamhället och integrationen
Civila samhällets organisationer som arbetsgivare
Civilsamhället i samhällsplaneringen
Civilsamhället och det offentliga förvarningssystemet

2015

När det offentliga konkurrerar ut civilsamhället
Olika förutsättningar för olika typer av organisationer
Gemensamma verktyg i mötet med olika samhällsutmaningar i Sverige och globalt
Civilsamhället som demokratibärare i samhället

2014

Mångfald, inkludering och delaktighet inom civilsamhällets organisationer
Röstbärrollen och demokratiskt inflytande i parallella processer
Långsiktiga och alternativa finansieringsmöjligheter för civilsamhället
Bilden av den ideella sektorn och dess särart samt motiv till särbehandling i förhållande till företag

2013

Demokrati, nya former av engagemang och civilsamhällets roll som röstbärare

Civila samhällets särart och kvalitet, idéburet företagande samt administrativa krav

Former för dialog och samråd samt jämbördighet

Civilsamhällets kunskap och samverkan med den offentliga sektorn

2012

Civila samhällets möjligheter att utföra välfärdstjänster

Organisationers oberoende och självständighet

Civila samhällets ekonomi: offentlig finansiering, skatter och avdrag samt arbetsgivarfrågor

Civila samhällets betydelse för delaktighet och mångfald i samhällslivet

Behovet av ökad kunskap om det civila samhällets villkor och dess betydelse för samhället

Politiken för det civila samhället – hur ska den genomföras och följas upp?

Partsgemensamt forum 2018

I Partsgemensamt forum träffas representanter från regeringen och det civila samhället för att föra en jämbördig dialog som bidrar till regeringens uppföljning och utveckling av politiken för det civila samhället. Under 2018 representerades det civila samhället av 16 organisationer och regeringen av tjänstemän från Kulturdepartementet. Den här skriften beskriver forumets arbetsprocess, dokumenterar de frågor som diskuterades, listar de förslag till förändringar som kom fram och beskriver kort vad dialogen har lett till för deltagarna.

© **Partsgemensamt forum 2018**
ISBN: 978-91-88455-91-8

Mars 2019

Uppdragsansvarig/text: **Mattis Ekestaf**

Språkgranskning: **Elisabet Johansson**

Produktion: **Södra tornet**

www.mucf.se

Facebook: **@ungciv**

Twitter: **@ungciv**

E-post: **info@mucf.se**